KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 4/1982-83 med anledning av ltl Mirjam Öbergs hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om inrättande av hemslöjdscentral.

Landstinget har inbegärt kulturutskottets utlåtande över nämnda motion. Med anledning härav får utskottet, som i ärendet hört byråchefen Ralf Johansson, landskapsstyrelseledamoten Olof Salmén, ordföranden i Ålands hemslöjdsförening r.f., byråchefen Jarl Lindqvist, föreståndaren Margaretha Idman och föreståndaren Barbro Birney.

Den åländska hemslöjden har starka traditioner emedan de flesta bruksföremål, textilier och möbler under självhushållningens dagar tillverkades i hemmen. Intresset för hemslöjd fortlever ännu men utövas främst som hobbyverksamhet. Trots de insatser som gjorts för att befrämja hantverket fungerar produktion och marknadsföring ännu inte tillfredsställande ur ekonomisk synvinkel. För att tillgodose den stora efterfrågan på souvenirer och hantverksprodukter på Åland importeras nu stora mängder föremål som tillverkats på annat håll.

Med tanke på det stora antalet turister som årligen besöker Åland torde dock förutsättningar finnas att utveckla hemslöjden till en näring som kan ge flera nya arbetsplatser.

Ålands hemslöjdsförening r.f. bedriver undervisning i hemslöjd vid landskapets hemslöjdscentrum i Tosarby och landskapet avlönar även en konsulent som ger råd och anvisningar i hemslöjdsfrågor. Även vid Ålands folkhögskolas hemslöjdsavdelning, som omfattar två läsår och vid Ålands husmodersskola ges undervisning i hemslöjd.
Ab Fäktargubben eftersträvar att marknadsföra åländsk hemslöjd både i parti och minut men på grund av brist på resurser och otillräckliga utrymmen har målsättningen inte helt kunnat uppnås. Det största problemet är svårigheten att få fram åländska hemslöjdsprodukter för försäljning. En bidragande orsak härtill är den relativt låga prisnivån som inte stimulerar tillverkning av hemslöjdsartiklar i större omfattning.

Den senaste aktieemissionen har dock tillfört Ab Fäktargubben nytt kapital och en förbättring torde kunna ske i synnerhet om en rymligare och mera ändamålsenlig affärslokal kan erhållas. En effektiverad marknadsföring torde även göra det möjligt sätta ett sådant pris på genuina åländska hemslöjdsprodukter att tillverkningen blir mera lönande.

För turisterna är tillgången på souvenirer av stor betydelse. Dock är souvenirer och äkta hemslöjd två helt skilda saker. Souvenirer är massproducerade och relativt billiga reseminnen som kan säljas överallt där turister rör sig. Äkta hemslöjd däremot saluförs lämpligen i ett mindre antal specialaffärer.

Även souvenirer borde tillverkas på Åland och på detta område finns ett stort antal goda uppslag som kunde förverkligas t.ex. repliker av åländska fornfynd, miniatyrer av olika bruksföremål m.m.

Det finns sålunda en hel del att göra för att öka hemslöjdens och hantverkets ekonomiska betydelse. Ab Fäktargubben kunde genom lämpliga stödåtgärder uvecklas till en hemslöjdscentral av det slag som efterlyses i motionen. Särskilt betydelsefull är kontakten med de åländska hemslöjdarna. En uppsökande verksamhet torde vara nödvändig för att knyta nya formgivare och textilkonstnärer till organisationen. En liten demonstrationsverkstad i bolagets hemslöjdsbutik kunde bli en betydande turistattraktion. Funktionen som partihandel bör även utvecklas.

Utbildning är en grundförutsättning för att hemslöjden skall kunna bli mera yrkesmässig och därmed ekonomiskt lönsam. Med hänsyn till de samhällsmedel som satsas vid landskapets hemslöjdscentrum i Tosarby borde i första hand yrkesinriktade kurser anordnas där medan den mera hobbybetonade verksamheten skulle ske i medborgarinstitutets regi. Med beaktande av att grundutbildning i hemslöjd kan erhållas bl.a. vid Ålands folkhögskola och Ålands husmodersskola kunde målsättningen för Tosarby hemslöjdscentrum vara att erbjuda en fortsatt högre hemslöjdsutbildning. Överhuvudtaget borde en samordning av resurserna på hemslöjdens område åstadkommas i fråga om utbildning, produktion och marknadsföring. Konsulentverksamheten borde effektiveras och en attitydförändring till förmån för en näringsinriktad hemslöjd borde uppmuntras.

Utskottet föreslår att en kommitté tillsätts med uppdrag att utreda hemslöjdens verksamhetsförutsättningar och inkomma med förslag till organisation för hemslöjd och hantverk i enlighet med motionärens intentioner.

Hänvisande till det ovan sagda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget hemställer hos landskapsstyrelsen om utredning av möjligheterna att inrätta en hemslöjdscentral som håller lager, upprättar kontrakt, håller kvalitetskontroll och handhar marknadsföringen av hemslöjdsprodukter.

Ma-

riehamn den 18 januari 1983.

På kulturutskottets vägnar:

Erik Sundberg
ordförande

Bjarne Pettersson
t.f.sekreterare.

Närvarande i utskottet:Ordf.Sundberg, v.ordf. O.M.Jansson, ledamöt. Fagerholm och Sagulin samt ersättarna Helling och Öberg (vardera delvis).